

Szovátai Hírmondó

Önkormányzati tájékoztató

XXII. évf. 229. szám 2023. május

Csodálatos gyermekvilág

Fotó: Lőrinczi-Mátéfi Orsolya

(a cikk teljes terjedelmében a 7-dik oldalon olvasható)

Lehet-e megszokott, jellemző a képzőművészet?

Fotó: Ábrahám Szilárd

Még ha tagadjuk is, mindennapjaink szerves része, kerete szinte alapja a megszokott, a szokványos. Ami rendhagyó, a szokásostól eltérő az zavart okoz. Szerencsére a most frissen megnyílt kiállítás, melynek címe Kusztoz Endre olajfestményei, nem ilyen. Annak ellenére sem, hogy számára a művészi nemzetközi hírnevet hozó „székely gótika”-ként emlegetett szénrajzai, grafikai helyett most olajképeiből szerveztünk kiállítást.

A kiállítást megnyitotta Bocskay Vincze szobrászművész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, aki, saját elmondása szerint Endre bácsi első szovátai, 1959-ben olajfestményeiből szervezett kiállításának hatására fordult a rajzolás fele.

(a cikk teljes terjedelmében a 5-dik oldalon olvasható)

Vajon?

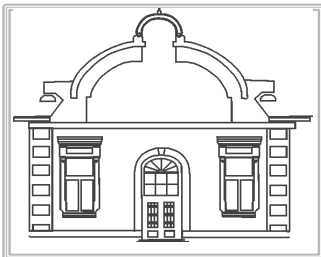
Vajon elég gyakran mutatjuk ki szeretetünket mindazok felé, akik fontosak nekünk? - tesszük fel magunknak a kérdést nap, mint nap. Vajon elég gyakran mondjuk ki a „Hiányzol”, „Szeretlek” és „Vigyázz magadra!” szavakat családtagjainknak, barátainknak? Mennyi a minimum, és honnan tudják szeretteink, hogy valóban értékesek számunkra?

Gary Chapman amerikai pszichológus, a „szeretetlenül” fogalmának megalkotója szerint minden egyén öt féle módon fogadja be, és mutatja ki szeretetét mások iránt. Ezek pedig nem más, mint az ELISMERŐ SZAVAK, az ÉRINTÉS, a MINŐSÉGI IDŐ, a SZÍVESSÉGEK és az AJÁNDÉKOK. Chapman azt is mondja, hogy a szeretetet ugyanúgy tanuljuk, mint az anyanyelvünket, és aki nem riad vissza egy kis nyelvtanulástól könnyedén ráhangolódhat mások szeretetnyelvére.

A május az édesanyák hónapja. Hogy miért mondom mindezt? Mert májusban van az Anyák napja, amikor köszönetünket, hálaunkat fejezzük ki minden olyan édesanyának, aki életet adott gyermekének, neveli, gondozza, áldozatokat hoz érte minden nap. Ne feledjük hát kimutatni nekik, hogy mit is jelentenek számunkra, akár szavakkal, tettekkel vagy egy kis meglepetéssel. Akkor boldog és kiegyensúlyozott minden ember, ha tele a szeretet-tankja!

Demény Anett

Helyi közérdekű közlemények

A Polgármesteri Hivatal
elérhetőségei:

Cím: 545500 Szováta,

Főút, 155 szám

Tel: 0265 – 570218

Fax: 0265 – 570524

E-mail:

secretariat@primaria.szovata.ro

Újszülöttek:

Laczkó Dominik (Laczkó Zsolt József és Laczkó Annamária);

Gábor Mandra (Gábor Lajos és Gábor Suzana);

Jakab Emília (Jakab Zsolt és Jakab Gyöngyi Eszter);

Kosztá Nándor Csaba (Kosztá Csaba és Kosztá Kinga);

Lăncuță Milán (Lăncuță Tibor és Lăncuță Timea);

Sánta Olivér (Sánta Zoltán és Sánta Anita);

Lengyel Dániel (Lengyel András és Lengyel Rebeka);

Ács Heléna (Ács József és Ács Ilonka).

Házasságkötések:

Magyari Lóránt (Petőfi Sándor Lakónegyed G1/15 szám) – **András Helga** (Petőfi Sándor Lakónegyed E4/18 szám);

Szenkovits Ferenc (Szászfenes) – **Baricz Gabriella** (Szászfenes);

Molnár Zsigmond (Csíkfalva) – **Kacsó Kriszta** (Május 1 utca 10. szám);

Popa Silviu Valentin (Petőfi Sándor Lakónegyed Z2/4 szám) – **Chirila Enikő** (Ilyésmező 47/A szám);

Pál Szabolcs (Petőfi Sándor Lakónegyed G2/6 szám) – **Brassai Brigitta Enikő** (Beresztelke).

Elhunytak:

Hajdu Sándor (sz. 1943) – Parajdi út 53. szám;

Kalányos Anna (sz. 1958) – József Attila utca 18. szám;

Szabó József (sz. 1949) – Marosvásárhely

Kelemen Béla (sz. 1932) – Ilyésmező 99. szám;

Ács József (sz. 1946) – Parajdi út 63/A szám;

Fülöp Károly (sz. 1979) – Május 1 utca 101. szám;

Treznai József (sz. 1953) – Mester utca 8/A szám;

Hegyí Vencel (sz. 1953) – Petőfi Sándor Lakónegyed F5/2 szám.

Önkormányzati határozatok

54/2023.04.06. sz. Határozat – Szováta Város Önkormányzata 2023.04.12-i nyilvános árverésen való részvételének jóváhagyásáról, valamint az ingatlanértékelési jelentések jóváhagyásáról;

55/2023.04.06. sz. Határozat – a "Művelődési központ és központi sétálóövezet kialakítása Szováta városában" című beruházásra vonatkozó általános becslés jóváhagyásáról;

56/2023.04.27. sz. Határozat – 2023/133 számú, a helyi költségvetés módosítására vonatkozó polgármesteri rendelet jóváhagyásáról;

57/2023.04.27. sz. Határozat – Szováta Város helyi költségvetésének módosításáról a 2023-as évre;

58/2023.04.27. sz. Határozat – a helyi adók és illetékek megállapításáról, a 2024-es évre;

59/2023.04.27. sz. Határozat – magyarországi és lengyelországi testvértelepülésekre hivatalos delegációk kiküldésének jóváhagyásáról;

60/2023.04.27. sz. Határozat – a kulturális projektek vissza nem térítendő támogatásának jóváhagyásáról;

61/2023.04.27. sz. Határozat – a tanárok útiköltségeinek elszámolási jóváhagyásáról a "Domokos Kázmér" Technológiai Líceumban és az "S. Illyés Lajos" Gimnáziumon belül;

62/2023.04.27. sz. Határozat – a Szováta-Nyárad Kórház státuszjegyzékének jóváhagyásáról;

63/2023.04.27. sz. Határozat – Szováta / Mező utcában a

"Víz és csatorna hálózat kiépítése" című beruházás műszaki-gazdasági dokumentációjának jóváhagyása;

64/2023.04.27. sz. Határozat – Szováta / Hosszú utcai 1-es útszakasznak a "Víz és csatorna hálózat kiépítése" című beruházás műszaki-gazdasági dokumentációjának jóváhagyása;

65/2023.04.27. sz. Határozat – Szováta / Hosszú utcai 4es útszakasznak a "Víz és csatorna hálózat kiépítése" című beruházás műszaki-gazdasági dokumentációjának jóváhagyása;

66/2023.04.27. sz. Határozat – a Szováta város tulajdonát képező, Farkas utca, 2-es szám alatti ingatlan használati jog ingyenes átadásának jóvá-

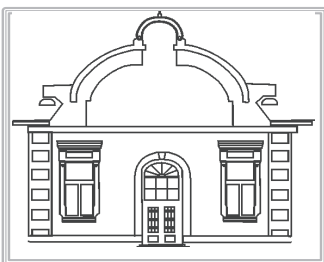
hagyásáról a Önkéntes Tűzoltó Egyesületnek;

67/2023.04.27. sz. Határozat – a fiatalok számára ANL-alapokból finanszírozott bérelt lakások 2023-as évre vonatkozó bérleti díj megnövelésének jóváhagyásáról;

68/2023.04.27. sz. Határozat – Szováta Város egyházainak a támogatására szolgáló alapok helyi költségvetésből történő kiutalásának jóváhagyásáról;

69/2023.04.27. sz. Határozat – városrendezési dokumentáció jóváhagyása;

70/2023.04.27. sz. Határozat – törvény rendelkezéseinek végrehajtását célzó intézkedések megállapításáról, a közpénzből fizetett alkalmazottak javadalmazásáról szóló 2017/153 sz. törvény értelmében;

Stimați locuitori!

Vă mulțumim foarte mult pentru cooperarea Dvs. din timpul curățeniei de primăvară desfășurată în perioada 13 martie și 14 aprilie.

Vă aducem la cunoștință că în afara intervalului mai sus menționat, NU MAI TRANSPORTĂM deșeurile și buruienile de la curățarea grădinii și a casei! Mai mult, perioada de colectare a deșeurilor periculoase și de mari dimensiuni a expirat și în zona din spatele pieței agroalimentare. Vă rugăm să nu mai aduceți deșeuri în locația supravegheată video!

Anunț public

Incendiile de vegetație reprezintă o problemă majoră, producând pe lângă daune materiale și distrugerii însemnate, uneori cu impact deosebit de grav/iremediabil asupra speciilor și/sau habitatelor din ariile naturale protejate. Arderea vegetației din ariile protejate este interzisă!

Conform Ordonanței de urgență nr. 195/2005 privind protecția mediului, art. 98 (1) din O.U.G., incendiile din ariile naturale protejate „constituie infracțiuni și se pedepsesc cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă următoarele fapte, dacă au fost de natură să pună în pericol viața ori sănătatea umană, animală sau vegetală: a.) arderea miriștilor, stufului, tufărișurilor și vegetației ierboase din ariile protejate și de pe terenurile supuse refacerii ecologice”.

Legea nr. 265/2006 pentru aprobarea O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, secțiunea a 3-a, art. 94, alin (1) prevede: protecția mediului constituie o obligație a tuturor persoanelor fizice și juridice, în care scop: conform obligației de la lit. n) aceștia nu ard miriștile, stuful, tufărișurile sau vegetația ierboasă fără acceptul autorității competente pentru protecția mediului și fără informarea în prealabil a serviciilor publice comunitare pentru situații de urgență. Pentru nerespectarea pct. 16. ”obligația proprietarilor și deținătorilor de terenuri cu titlu sau fără titlu, de a nu arde și de a preveni arderea miriștilor, turbăriilor, litierelor pădurii, stufului, tufărișurilor sau vegetației ierboase” amenda este de la 7.500 RON la 15.000 RON pentru persoane fizice și de la 50.000 RON la 100.000 RON pentru persoane juridice.

Hotărârile Consiliului Local

Hotărâre nr. 54/06.04.2023 – cu privire la aprobarea participării UAT. Oraș Sovata, la licitația publică din data de 12.04.2023, pentru achiziționarea imobilului situat în Sovata, str. Praidului, nr. 116, județul Mureș, înscris în CF nr. 51794 Sovata și C.F. nr. 50347-Sovata, precum și aprobarea rapoartelor de evaluare a imobilelor;

Hotărâre nr. 55/06.04.2023 – privind aprobarea Devizului general faza PT aferent proiectului de investiții „Amenajare centru cultural și zonă pietonală centrală în orașul Sovata”, cod SMIS 123179;

Hotărâre nr. 56/27.04.2023 – cu privire la aprobarea Dispoziției Primarului Orașului Sovata nr.133/30.03.2023, privind rectificarea Bugetului Local al Orașului Sovata pe anul 2023;

Hotărâre nr. 57/27.04.2023 – cu privire la aprobarea rectificării Bugetului Local al Orașului Sovata, pe anul 2023;

Hotărâre nr. 58/27.04.2023 – cu privire la stabilirea impozitelor și taxelor locale, pe anul 2024;

Hotărâre nr. 59/27.04.2023 – cu privire la aprobarea trimiterii unor delegații oficiale în localitățile înfrățite din Ungaria și Polonia;

Hotărâre nr. 60/27.04.2023 – cu privire la aprobarea acordării unor subvenții nerambursabile pentru proiecte culturale;

Hotărâre nr. 61/27.04.2023 – privind aprobarea decontării cheltuielilor de deplasare a cadrelor didactice din cadrul Liceului Tehnologic „Domokos Kázmér” și Școala Gimnazială „S. Illyés Lajos” Sovata;

Hotărâre nr. 62/27.04.2023 – cu privire la aprobarea Statului de funcții al Spitalului Sovata-Niraj;

Hotărâre nr. 63/27.04.2023 – cu privire la aprobarea documentației tehnico-economice, faza PT pentru „Lucrări

de canalizare menajeră și apă potabilă pe strada Câmpului”;

Hotărâre nr. 64/27.04.2023 – cu privire la aprobarea documentației tehnico-economice, faza PT pentru „Lucrări de canalizare menajeră și apă potabilă pe strada Lungă Tr.1”;

Hotărâre nr. 65/27.04.2023 – cu privire la aprobarea documentației tehnico-economice, faza PT pentru „Lucrări de canalizare menajeră și apă potabilă pe strada Lungă Tr.4”;

Hotărâre nr. 66/27.04.2023 – cu privire la aprobarea preluării în folosință cu titlu gratuit de către Asociația Pompierilor Voluntari Sovata a unei încăperi din imobilul, situat în Sovata, Str. Lupului nr.2, înscris în C.F. nr.56516;

Hotărâre nr. 67/27.04.2023 – cu privire la majorarea chiri-

ei aferente anului 2023, pentru locuințele realizate prin Programul de construire de locuințe pentru tineri destinate închirierii;

Hotărâre nr. 68/27.04.2023 – cu privire la alocarea de la bugetul local a unui sprijin financiar pentru unitățile de cult din Orașul Sovata, județul Mureș;

Hotărâre nr. 69/27.04.2023 – cu privire la aprobarea documentației de urbanism „Plan Urbanistic Zonal – revizuire zonă comercială, str. Primăverii, localitatea Sovata, județul Mureș”;

Hotărâre nr. 70/27.04.2023 – cu privire la stabilirea unor măsuri de punere în aplicare a dispozițiilor Legii nr.153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, începând cu data de 01.05.2023;

Lakossági közlemény

A növénytüzek jelentős problémát okoznak úgy a védett övezetekben, mint az állatvilágban, sokszor helyrehozhatatlan hatásokat okozva. A természetvédelmi régiókban tilos a növényzet égetése!

A 2005/195-ös számú, környezetvédelemről szóló sürgősségi kormányrendelet értelmében a tarlók, nádasok, bozótok vagy füves zónák égetése a védett területeken és az ökológiai rehabilitációs körzetekben bűncselekménynek minősül, és három hónaptól egy évig terjedő szabadságvesztéssel vagy bírsággal sújtható.

A 2006/265-ös sürgősségi kormányrendelet 94-es cikke alapján minden magán és jogi személy kötelezettsége a környezetvédelem, nem egethet tarlót, nádat, bokrot, füves növényzetet a környezetvédelmi hatóság engedélye, valamint az illetékes Katasztrófavédelmi Szolgálat értesítése nélkül. A törvény be nem tartása a 16-os pont alapján, amely a földtulajdonos kötelezettségeiről szól –amennyiben nem akadályozzák meg ezen tevékenységeket – magánszemélyek esetében 7.500 RON és 15.000 RON közötti bírsággal, jogi személyek esetén 50.000 RON és 100.000 RON-nal büntethető.

Fiatalok egy élhetőbb jövőért III.

A NATURA 2000 Küküllő- és Nyárádmenti Kistérségi Társulás és Szováta Város Önkormányzatának közös kezdeményezésére, Maros Megye Tanácsával partnerségben, 2021-ben első ízben valósult meg a gyerekeket, fiatalokat, családokat aktivizáló, környezetvédelmi projekt. Célja a felnövekvő generációk tudatának és mindennapi életének szerves részévé tenni a felelősségteljes, környezetkímélő életvitelt, céltudatos, jövőbe tekintő cselekvést. A projekt sikeres megvalósulása folytán a kezdeményezést szeretnék rendszeressé tenni, ezért az idén harmadik alkalommal is megszervezésre kerül. Ennek keretében újra sor kerül faültetésre gyerekek, fiatalok bevonásával, madáretető készítésére és elhelyezésére, valamint az idén sem marad el fotó- és plakátpályázat felső tagozatos, középiskolás diákok, valamint egyetemisták számára. Mindkét pályázatban az egyre aktuálisabb témák valamelyikét dolgozhatják fel a diákok, fiatalok: klímaváltozás, környezetvédelem, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás.

A fotópályázatra digitális fotókat várnak, amelyek készülhetnek fényképezőgéppel vagy telefonnal is. Minden pályázó egy fotóval nevezhet be. A pályamű fájl formátumai a következők lehetnek: jpeg, jpg vagy png. A fotókat e-mail-ben várják a portik@szovata.ro e-mail címre. Az e-mail tartalmazza a fotós nevét, település, iskola nevét, osztályt. A feltöltött fájl nevének kötelező alakítása: pályázó neve.kép címe.

A plakátpályázat szovátai felső tagozatos osztályközösségeket szólít meg. Az alkotásnak A3-as méretben kell készülnie, bármilyen technika használható. Minden osztály egy alkotással nevezhet be. Az alkotás hátára kérik felírni: iskola, osztály, az alkotás címe. Beadási határidő ugyancsak 2023. május 25. Együtt tegyünk egy szebb, élhetőbb jövőért!

Lakossági közlemény

Köszönjük szépen együttműködésüket, amelyet a tavaszi nagytakarítás során március 13. és április 14. között tanúsítottak.

Ez úton értesítjük Önöket, hogy a tavaszi nagytakarítás időintervallumán kívül a kerti és házkörnyéki takarításból származó hulladékot, ágyasedéket és gáz NEM SZÁLLÍTJUK EL! Továbbá a veszélyes, valamint nagyméretű hulladékok összegyűjtésének periódusa a Szombati piac mögött lévő területen is lejárt.

Kérjük Önöket, hogy ne vigyenek további hulladékot a kamerával őrzött helyszínre!

Lehet-e megszokott, jellemző a képzőművészet?

Még ha tagadjuk is, mindennapjaink szerves része, kerete szinte alapja a megszokott, a szokványos. Ami rendhagyó, a szokásostól eltérő az zavart okoz. Szerencsére a most frissen megnyílt kiállítás, melynek címe Kuszto Endre olajfestményei, nem ilyen. Annak ellenére sem, hogy számára a művészi nemzetközi hírnevet hozó „székely gótika”-ként emlegetett színrajzai, grafikai helyett most olajképeiből szerveztünk kiállítást.

A kiállítást megnyitotta Bocskay Vincze szobrászművész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, aki, saját elmondása szerint Endre bácsi első szovátai, 1959-ben olajfestményeiből szervezett kiállításának hatására fordult a rajzolás fele.

„Tisztelt érdeklődők! Kedves Barátaink!

Rendhagyó kiállítást nyitunk meg ma itt. Rendhagyó, de csak azok számára, akik Kuszto kiforrott, érett művészetét ismerik csupán. De hát Kuszto már főiskolás korában érett művésznek számított, mivel azokban az időkben a legjobbak már diák korukban megkapták a művész titulust. Azonban kezdjük az elején.

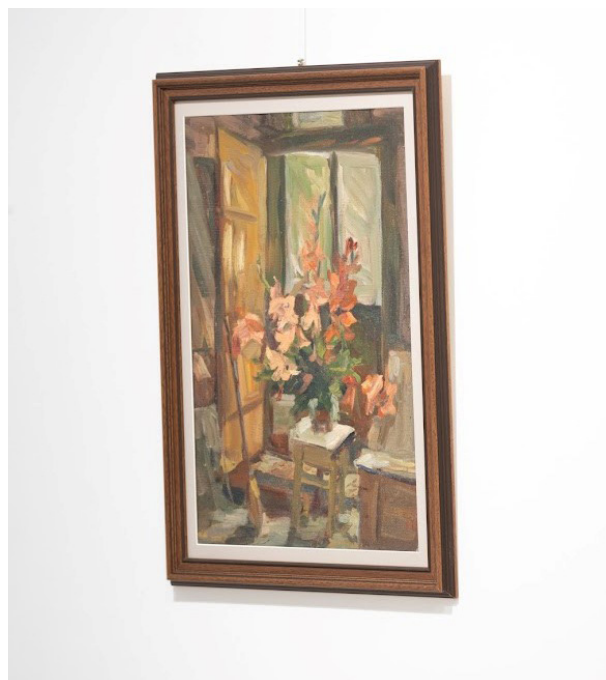
Az elemi iskolai évek után tanulmányait a marosvásárhelyi Református Kollégiumban folytatja. Első rajztanára, Piskolti Gábor a térképrajzoló pálya fele terelte volna, de özvegy édesanyja kérésére a kereskedelmi középiskolát végezte el, majd a kolozsvári Ferencz József Tudományegyetem Közgazdasági Karára iratkozott be, ahol két évet végzett el csupán.

Ezt követően a szerencsés véletlen baráti kapcsolatba sorolta GY. Szabó Bélával, Ferenczy Júliával, Brósz Irmával, s ez végérvényesen az alkotás felé terelte. Az előbbieket tanácsára László Gyulának mutatta meg rajzait, aki a művészeti iskola elvégzését javasolta. Katonai szolgálata után 1949-ben jelentkezett a kolozsvári képzőművészeti főiskolára. Útkeresései során Paál László, Mednyánszky László, majd Szinyei Merse Pál és Ferenczy Károly, valamint Nagy István hatottak rá. A főiskolai évek alatt pedig ottani tanárai, Kádár Tibor, Abodi Nagy Béla, Kovács Zoltán, végül mestere Miklóssy Gábor útmutatásait követte.

A főiskola befolyását magukon viselő korai képei tanúsítják azt a hatást, amelyet tanárai a budapesti főiskolán vagy Nagybányán tanultakból – a karakteresen magyar, szabadon értelmezett realista festői szellemiségből, amely pl. Radnai Gyula vagy Szőnyi István festészetét jellemezte – a kolozsvári tanítványaiknak saját egyéniségükön átszűrve közvetítettek.

Kuszto Endre 1955-ben végzett festészeti szakon Miklóssy Gábor osztályában. Még ugyanabban az évben a Romániai Képzőművészet Szövetség tagjává választották. Ez akkor csak a legkíválóbakkal történhetett meg. 1956-ban családostól Szovátán.

Abban az időben, az 1960-as évek első feléig szinte kizárólag csak olajképeket fest, melyekben részben visszaköszön mesteré-

Fotók: Ábrahám Szilárd

nek, Miklóssy Gábornak a hatása. Portrék, női aktok, egyszerű emberek jelennek meg a képeken. Rengeteg tájképet fest szűkebb pátriájából ihletődve. Színei visszafogottabbak, mint mesteréé.

Legelső egyéni kiállítását 1958-ban, 33 éves korában rendezte Erdőszygyörgyön. A második már 1959-ben Szovátán volt. Az 1959-es kiállítás ihlette meg e sorok íróját, hogy kedvet kapjon a rajzolásához.

Ezeket a kiállításokon kizárólag olajképek szerepeltek. Az 1960-as évek első felében tér át a szén, a tus valamint a színes pasztell rajzokra, de ez már egy másik történet.”

Bocskay Vince

A kiállítás megtekinthető a Kuszto Endre galéria és emlékházban, naponta 10 - 16 óra között. (Csoportos látogatás, előzetes egyeztetés végett hívják a 0762254729-es telefonszámot).

Kiss János

Önbecsülés és küzdőképesség megalapozása gyermekkorban Dr. Kádár Annamária előadása alapján

2023. május 5-én Dr. Kádár Annamária egyetemi docens, pszichológus, tréner tartott előadást Szóvátán, *Önbecsülés és küzdőképesség megalapozása gyermekkorban* címmel. Az esemény iránt szép számban érdeklődtek fiatal szülők, pedagógusok, zsúfoltságig megtelt a Városháza díszterme. Habár a papírlap nem képes visszaadni a pszichológus kirobbanó temperamentumú, csupa derű előadásmódját, humánus gondolatait mégiscsak érdemesnek tartjuk összefoglalni, hiszen mindannyian – szülők, nagyszülők, pedagógusok – okulhatunk, csipegethetünk belőle.

Az előadás alappillére az önbecsülés és a reziliencia (személyiség rugalmas alkalmazkodóképességének) megalapozása volt, amelyben az előadó segítségével hívta a mesék – népmesék, életmesék – ősi bölcsességét, az elméleti fejlődéslelektani ismeretek mellett számtalan megvalósítható ötletet, nevelési útmutatót adva a hallgatóság kezébe. Mesével indítva érzékeltette a pszichológusnő, hogy önbecsülésünkre a legjelentősebb hatások a gyermekkori élményeknek van, ezek alapozzák meg, vagy éppen ássák alá azt. Mivel egy gyermek még nem tudja megszűrni az őt ért hatásokat, mindent belsővé tesz, amit megtapasztal. Ha ekkor jó és erős alapokat kap, akkor értékes emberként tekint majd magára, és nem fogja könnyen feladni a küzdelmet. Amennyiben azonban az alapok hiányoznak, felnőttként számos esetben kiszolgáltatottá válhat, megalkudhat méltatlan élethelyzetekkel is, mert nem tudja elhinni magáról, hogy jobbat érdemel. Az előadó hivatkozott arra a 2001-ben, Marshall Duke és Robyn Fivush pszichológusok által, kisgyermekkel, családi kontextusban végzett kísérleti kutatás eredményeire, amelynek során a kutatók érdekes összefüggésre bukkantak: azoknak a gyerekeknek, akik többet tudtak a családjuk történetéről, magasabb volt az önbecsülésük, ugyanakkor a legmagasabb szintű a rugalmas alkalmazkodóképességük is.

Ezután rávilágított a reziliencia kialakításának tényezőire, ezek közül kiemelve az egyik legfontosabbat: „minőségi időélményt a gyerekek életében.” „Amikor időélményről beszélek, akkor igazából az én mesémről mesélek, arról, hogyan tudom meghatározni magam, hogyan tudom egybeépíteni a saját élettörténetemet. Aközben, hogy egy gyerekeknek elkezdek történeteket mesélni, akár a dédszüleiről, a nagyszülőkről, megteremtődik benne az, amit a kutatók inter-generációs énnak hívnak: nem csak én vagyok egyedül a nagyvilágban, hanem van mögöttem egy történet, egy életmese, vannak hasonló helyzetek az előttem levők életében is... A családi történetek gyakorolják ránk a legerősebb hatást: megalapozzák a gyerekek érzelmi biztonságérzetét, beágyazzák a gyerekeket a szülők, nagyszülők, rokonok történetébe, akik közül sokan nagy kihívásokkal néztek szembe, és mégis kitartottak. Ezek a történetek segítenek a gyerekeknek kialakítani a rugalmas megküzdő képességüket.”

A történetek elmesélésében a kutatók háromféle narratívát külön-

böztetnek meg: az egyik az emelkedő (egy negatív pontból indulva jutunk el egy pozitívba), a másik az ennél gyakoribb ereszkedő (pozitívól a negatív felé halad a történet), melyek közül egyik sem ideális. Ami igazán támogatja a gyermeket, az ún. oszcilláló narratíva, ami a népmesék modellje alapján épül fel: történnek rossz dolgok, de utána mindig történik valami jó is. A mesékben a hős számos nehéz próbatételen keresztül jut el a céljáiig. Gyermekünknek felnevelkedése során ugyancsak meg kell küzdenie a külső és belső „sárkányokkal”, vagyis a külvilág kihívásai mellett saját félelmeivel, szorongásaival, ellentmondásos érzéseivel, indulataival, vágyaival. A próbák alatt viszont érik, fejlődik, egyre gazdagabbá, színesebbé válik a személyisége. Ezért az önbecsülés és a küzdőképesség megalapozása nem azt jelenti, hogy „kipárnázzuk” a világot gyermekünk körül, és mindent megteszünk, hogy elkerülje a negatív érzelmeket, hanem segítünk ezeknek a megértésében, megélésében és a nehéz helyzetekkel való sikeres megküzdésben. Szülőként, pedagógusként nem járhatjuk végig helyette az útját, de hamuban sült pogácsaként rengeteg erőforrást tehetünk a tarisznyájába.

Az előadó felhívta a figyelmet arra is, milyen fontos (lenne), hogy az apák, nagyapák is meséljenek a gyerekeknek, hiszen ők másképpen mesélnek, ami magasabb rezilienciát, érzelmi önszabályozást eredményezhet: mesélésük több feszültséget kelt, de feszültséget is vezet le, ez által a gyerek megtanulja feldolgozni szorongásait egy biztonságos környezetben.

A kommunikáció és a viselkedés szempontjai alapján négy alapvető személyiségtypusról hallhattunk az előadásban, amelyeket jó, ha ismer a szülő, házastárs, pedagógus, hogy ezeket szem előtt tartva tudjon hatékonyan kommunikálni, nevelni, együtt élni. A promotor típus jól alkalmazkodik a környezetéhez, könnyen teremt kapcsolatokat, szórakoztató társaság, de gyengéje az időbeosztás, hajlamos a meg gondolatlanságra, kockázatvállaló. Az elemző típus mindent megfontol, jó előre kielemez a lehetséges helyzeteket, majd hosszú ideig begyűjtött információk birtokában is nehezen dönt. A fegyelem, a rend híve, kissé rugalmatlan, zavarja a kiszámíthatatlanság és az ésszerűtlenség. A kontrollernek magasak az elvárásai, célorientált, szűk a kapcsolati hálója, nem kedveli az ellentmondást, mindent jobban tud. A supporter segít, megért, meghallgat, önmagát háttérbe szorítja, nem tudja képviselni a saját jogait, hiányzik belőle a küzdőképesség.

A személyiségtypusok ismeretében megérthetjük a viselkedésmotivációkat, ráláthatunk arra, hogy egy gyerek hogyan uralhatja az érzelmeit, miképp erősödik a kudarc-türelme. Megértő türelemmel átkeretezhetjük az indulatait, a magunkéit is beleértve. Így elősegíthetjük a gyermek személyiségének egészséges fejlődését, megalapozhatjuk a családi együttéléshez szükséges külső-belső világunk rendjét.

Éljünk hát a népmesék gyógyító erejével, az élettörténetek rítusokat, szokásokat, egészséges életmódot megalapozó világszemléletével!

Csodálatos gyermekvilág

Nem az teljesít majd igazán jól a „kemény, versengő, taposó” felnőtt életben, akit már gyerekkorában is „kemény, versengő, taposó” körülmények között neveltek. Éppen ellenkezőleg. Az fogja jól bírni az élet megpróbáltatásait és az lesz eredményes, aki gyerekkorában jól érezhette magát a bőrében, érzelmi biztonságban nevelkedett, önbizalmát megerősítették, nem hagyva, hogy a külvilág tévesen értelmezett fölösleges követelményekkel túl korán megtörje. (Vekerdy Tamás)

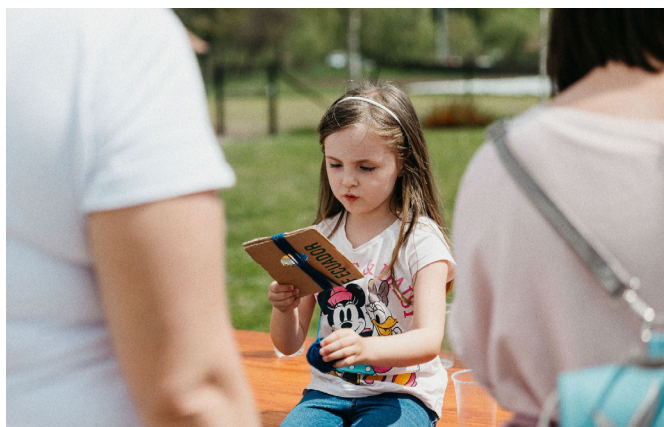
Szovátai Waldorf csoportunk idén ünnepli 15. születésnapját, így ebből az alkalomból szerettünk volna valami szépet, valami emlékezeteset szervezni. A *Csodálatos gyermekvilág* projekt keretén belül szerveztük meg tevékenységeinket május 5- és 6-án, amelynek kezdő eseménye a péntek délutáni előadás volt. Meghívtunk dr. Kádár Annamária egyetemi docens az önbecsülés és küzdőképesség megalapozásáról beszélt gyermekkorban. Előadónk betekintést nyújtott a téma elméleti és gyakorlati rejtélyeibe, és olyan útravalókkal látott el bennünket, amelyek meghatározó jellegűek gyermekeink harmonikus fejlődésében.

Eseménysorozatunk szombat délelőtt folytatódott, egy zártkörű rendezvényel, amelyre visszavártuk a 15 éve és azóta kirepült óvodásainkat, illetve mostani kis *napsugarainkat*. Szombaton csodaszép napsütéses reggelre ébredtünk, így tevékenységeink az elképzelt terv szerint valósulhattak meg, szabadtéri tevékenységekként. Ünnepléses megnyitónk után a sepsiszentgyörgyi Guzsalyas Alapítvány tagja, Benkő Éva mesemondó varázsolt el bennünket csodálatos meséjével, amelynek címe *Az ünnepek születése* volt. A mesét interaktív módon mesélte el a mesemondó, így a hallgatóság is aktívan vett részt a mesemondásban. Ezt követően vidám gyerekdalokat hallgathattunk meg egy kis Waldorfos szülő-gyermek összeállítás fellépésén, ahol mi is kedvünkre énekelhettük a kedves kis dalocskákat. A vidám kis dalok előadása után forgószínpadszerűen zajlottak a tevékenységek, amelyekből kicsi és nagy egyaránt kedvére válogathatott.

Az aprók számára a Szovátai Népi Játsszóház biztosította a kézműves tevékenységet, ahol a szorgos kezű lányok és fiúk megvarrhatták kedves kis madárkájukat, Trillácskát. A nagyobb korosztály számára a marosvásárhelyi Moldován Emese nemezelő biztosította a kikapcsolódást, ahol gyönyörű, színes karkötőket nemezeltek vizes nemezeléssel.

A szülők sem maradtak ki a szórakozásból, mert számukra Kacsó Etelka Do'Terra illóolaj-szakértő tartott kiselőadást az olajkák csodaerejéről. Bokor Tibor is megbabonázta az íjászat iránt érdeklődőket szakmai tudásával, és bevezette őket az íjászat rejtelseibe. A tevékenységek ideje alatt szülők, gyerekek, vendégek megcsodálhatták kiállításunkat, amelyet a gyerekek munkáiból készítettünk, illetve kézzel írott emlékeket olvashattak, képeket nézegethettek, melyeket a csoportunkból „kirepült” gyerekek juttattak el hozzánk előző hét folyamán.

A rendezvény zárásaként a szovátai Tücsökraj zenekar zenélt, ahol a kis zenészek ismert népdalokat muzsikáltak, és biztosították a talpalávalót.

Fotók: Lőrinczi-Mátéfi Orsolya

Rendezvényünk nem valósulhatott volna meg támogatóink nélkül, akiknek nagyon hálásak vagyunk, és köszönjük, hogy velünk ünnepeltek. Nem utolsó sorban szeretnénk köszönetet mondani jelen csoportunk szüleinek, akik csodás meglepetésben részesítettek a rendezvény előtti napokban, illetve finom falatokat biztosítottak gyerekeknek, felnőtteknek egyaránt a rendezvény idejére.

Hálásak vagyunk kolleganőinknek, akik rengeteg háttér munkával segítettek abban, hogy rendezvényünk megvalósulhasson. Csoportunk egyik fő célja a családi környezet kialakítása az évek során. Rendezvényünk lezárásával megbizonyosodtunk arról, hogy nagymértékben sikerült célunkat megvalósítani, és mindenkinek köszönjük, akik ezeken a napokon részt vettek rendezvényeinken.

Nagy Júlia Anita, Varga Zsuzsa óvónő

Egy fecske...

Kis emberként sokan azt gondoljuk, hogy hát mit is tehetnék én egyedül A klímaváltozás megállításáért, vagy a folyamat lelassításáért? Elvégre „Egy fecske nem csinál tavaszt!” - szeretjük hajtogatni saját lelkiismeretünk könnyítése érdekében. Igenis számít minden apró cselekedet, ha a klímaváltozásról van szó. Ugyanis minden eldobott palackkal és pluszban megvásárolt ruhadarabbal közelebb sodorjuk emberiségünk bölcsőjét, a Földet a végleges megsemmisüléshez.

Minden ilyen kis meggondolatlan tett, kényelemszeretet és felelőtlen döntés képes hozzáadni egy szikrát ahhoz a tűzhöz, ami igencsak kezd elharapódzni e bölcső falain. Legyen szó konkrét értelemben vett lángokról, amelyek egyre gyakrabban pusztítanak az Egyenlítő környékén, de akár beszélhetünk átvitt értelemben is mindazon gázokról, amelyek belelegezhetlenné teszik a levegőnket, vagy a természetek mennyiségű szemétről, ami szigeteket alkot az óceánok felszínén. Minden egyéni is múlik e halálos folyamat megállítása. Természetesen, ez közel sem forog annyi ember fejében, ahányan valós változást érhetnénk el. Sokan szeretik ugyanis azt gondolni, hogy ha nem tudnak valamiről, az nem is létezik. Ez a jelenség a társadalom örökös hátráltatója időtlen idő óta.

Érdemleges változást természetesen csakis a közember és a hatalom összefogása eredményezhet. Ahhoz viszont, hogy megállíthassuk a globális felmelegedést nem csak a társadalom átlagemberének körültekintő viselkedésére van szükség olyan dolgok terén, mint a heti bevásárlás vászonstatorba való beszerzése a műanyag zacskók halmozása helyett, hanem a hatalmi szervek felelősségteljes döntéshozatalára is. A társadalmak, amelyekben élünk, többnyire a demokrácia elvei alapján működnek. Tehát a társadalom részét képező emberekként mi határozzuk meg annak alakulását, a mi közös döntéseink alapján működik az.

A kapitalizmus számos remek vívmánya mellett ugyanis olyan hatásai is vannak, amelyek végzetes következményekkel lehetnek a Földre nézve. Gondolok itt elsősorban az olyan kaliberű tervezetekre, mint a Willow-projekt, hiszen ezek a jelentős profitot hozó, ám környezetvédelmi katasztrófákat okozó munkaprogramok kivitelezése visszafordíthatatlan károkat okoznak a Föld ökoszisztémáiban, nem is beszélve a légszennyező hatásairól. A kapitalista társadalmi berendezkedés megkívánja a folyamatos fejlődést és bevételszerzést, ám ezzel egyidejűleg elképzelhetetlen károsodást okoznak a Földnek, súlyosbítva a meglévő helyzetet. A profitszerzés érdekében a világ államai és nemzetközi szervezetei, cégei szemet hunynak a termelés környezeti következményei fölött. Természetesen a kapitalizmus teljes kiiktatása nem célravezető, viszont annak korlátozására szükség lenne a környezet megóvása érdekében. A szignifikáns légszennyezési mutatóval rendelkező országok, mint az Amerikai Egyesült Államok, vagy Kína kormányai kiskapukat keresnek, és kompromisszumos döntéseket hoznak, gondolok itt a Párizsi Klímaegyezmény sikertelenségére, vagy a Glasgow-i klímacsúcs semmibe vételére, a glasgow-i éghajlatpaktum elutasításával, addig az átlagember mondhatni egyedül marad ezzel a problémával. Ezen elszomorító tény mellett optimizmusra ad okot, hogy szintén e nagy államok ugyancsak befektetnek zöld

energia-forrásokba is, tehát az igyekezet valamilyen szinten megvan részükről. Habár a próbálkozásaik megvannak, sajnos azok nem elegendők, mivel a meglévő katasztrófákon csakis egy gyökeres és teljes változtatás segíthetne egyedül. A rengeteg mennyiségű káros gáz, amit a fent említett országok kőszén és földgáz bányászó és feldolgozó iparai szélnek eresztenek, végzetes mennyiségeket öltött az idők elteltével. Ennélfogva a kis ember erőfeszítései majd, hogy nem hiábavalók, ameddig az államok így állnak hozzá a szituációhoz.

Sajnos ez a viszonyulás hatással van a probléma komolyan vételét illetően a közemberre is, ugyanis látva azt, hogy a hatalmi szervek nem tesznek semmit az érdemleges változásért, a társadalom egyénei is kevesebb jelentőséget tulajdonítanak a problémának, ezáltal kevesebbet is cselekednek a változások elérése érdekében. Ennek tudható be, hogy nagy fontosságot kapnak a környezeti katasztrófákra figyelmet felhívó aktivisták hangjai, az ezzel foglalkozó dokumentum- és játékfilmek, mert ezek fel tudják hívni az ebben a témában közömbös emberek figyelmét is.

Ugyanakkor nem feltétlenül csak a nagy kaliberű és hangos tettek képesek ilyen szerepet betölteni. Az egyszerű ember intó szava is képes akkora, ha nem még nagyobb hatást elérni mások attitűdjének megváltoztatásában. Személyes tapasztalatom alapján mondhatom, hogy a változás a saját és mások apró cselekedetein is múlik, ezért igyekszem megragadni minden olyan hozzám közel álló ember figyelmét, akik akár egy kis érdeklődést és potenciált is mutat. A lecsökkent újra használt-újrahasznosított körforgás alkalmazása is egy remek mód a környezettudatosabb életmód kialakítására. Már csak a tudatosabb vásárlás, a körültekintő vízhasználat és a kevesebb autóval való közlekedés is nagy lépések lehetnek egy olyan ember számára, aki azelőtt semmiféle módon nem élt környezettudatos életet, vagy nem is gondolkodott ezen. Idővel ezek a megfontolt cselekedetek megszokottá válnak, és nem is igényelnek további odafigyelést, az ember automatikusan végzi őket, és talán még az is, aki azelőtt nem törekedett tudatosabb és környezetkímélőbb életmódra, egyszer csak el kezdi mesélni ezzel kapcsolatos megéléseit és sikerélményét olyanoknak, akik nem foglalkoztak mélyrehatóbban a témával. Egymás motiválása egy egyszerű úgynevezett élménybeszámolóval is kezdődhet, ami kész közösségeket is képes kialakítani. Ezért tartom fontosnak megosztani másokkal az ezzel kapcsolatos tapasztalataimat, mivel közösen érhetünk el változást. A közös cél ugyanis motivál, és egy olyan erős kohézió létrehozására képes, mint kevés más dolog. Ez pedig lehet egy olyan közös cél, amely jó érdekeket szolgál, akár mások életére is ráhatással lehet, és a hatalom figyelmét is felhívhatja bizonyos ügyekre. Akkor már nem egy fecskéről beszélünk, hanem egy teljes rajról.

Kiss Boglárka

Hamburgi beszámoló a Kodály kórustól

A Marosszéki Kodály Zoltán Gyermek- és Ifjúsági Kar 2023. április 12-17. között Németországban, Hamburg városában turnézott, ahol a Hamburgi Cantemus Gyermekkar vendégei voltak. Közel 40 kórustag utazhatott el a pompás német városba. A két kórus közötti kapcsolat tavaly nyáron kezdődött, amikor a nyárádmenti és sóvidéki gyerekekből és fiatalokból álló kórus olaszországi kórusútja volt, ahol a firenzei hangverseny hallgatói között ott ült Clemens Bergemann, a Cantemus karnagya, családjával együtt. A hangverseny után hosszas beszélgetés és ismerkedés kezdődött el a karnagyok és néhány kórustag között, és még ott Firenzében meghívást kapott az erdélyi kórus Hamburgba, Európa egyik legnagyobb kulturális központjába.

Így április 12-én a marosvásárhelyi repülőtérrel útnak indult a Czako Gabriella és Nagy Éva Vera által vezetett Marosszéki Kodály Zoltán Gyermek- és Ifjúsági Kar Dortmundba, ahonnan busszal utaztak tovább Hamburgba. A kórustagokat a Cantemus Gyermekkar kórustagjainak családjai szállásolták el. Hatalmas élmény volt kicsiknek és nagyoknak egyaránt német családok vendégszeretétét élvezni. Öt nap volt az ismerkedésre, német-angol-holland nyelvgyakorlásra/tanulásra. Nagy örömmel fogadták az erdélyi gyerekeket a német családok. Lelkesedéssel és bátorsággal ismerkedtek a gyerekek az ottani jókedvű, buzgó német gyerekekkel, a várossal, az ottani íz világgal, a német zeneszerzőkkel, a hamburgi, német muzsikával.

A kórus négy hangversenyt adott. Az első két hangverseny az Irena Sendlerről elnevezett iskolában volt, április 14-én. A hangversenyt az V-VIII. osztályos diákok és tanáraink hallgatták, akik több mint 12 országból telepedtek le Hamburgban. Ezek a hangversenyeken felcsendültek magyar népdalok, magyar, német kórusművek, sőt a jobbágytelki táncoslábú kórustagok még tánca is perdültek. A találkozás csúcspontja az április 15-i hangverseny volt Hamburg egyik legrégebbi és legpompásabb katedrálisában, a Szt. Péter templomban. A csodálatos akusztikájú tér gyönyörű harmóniákkal telt meg. Szébbnél szébb kórusművek csendültek fel mindkét kórus előadásában. Nagyon mély zenei, lelki és közösségi élményben volt részük úgy az előadóknak, mint a hallgatóságnak. A változatos műsort rengeteg ember hallgatta, a kórusok önálló és közös szép, átélte éneklését az állva tapsoló közönség igazolta.

Vasárnap este a Szent Mihály-templomban, a város főtemplomában az evangélikus vesperás áhitat keretén belül énekelt ugyancsak mindkét kórus. Közös művek is felcsendültek: *Kodály Zoltán: Esti dal* című kórusműve, *Bárdos Lajos: Hej, igazítsad!* c. műve, *Felix Mendelssohn- Bartholdy: Laudate Pueri Dominum*, illetve *Susanna Lindmark: Song of Hope* kortárs zeneszerző műve. A közös próbák, bemutatkozások alkalmával a két kórus egymást inspirálta, a közösen létrejövő harmóniák a kórustagok szívében visszhangoztak tovább.

Szép és életre szóló élményekkel gazdagodtak az erdélyi kórustagok. Bejárták Hamburg utcáit, tereit, hídjait. Az Elbán körbe-hajózták a nagyvárost. Megismerkedtek a hamburgi világhíres zeneszerzők életével, műveivel, hiszen több órát lehettek a hamburgi Zeneszerzők negyedében, ahol interaktív múzeumokban pompás idegenvezetésben volt részük. Hajómúzeumban jártak, és megcsodálhatták az Elbfilharmonikusok hangverseny-épületét, valamint a városra nyíló pazar kilátást.

Nagy hálával tartozunk Clemens Bergemannnak, feleségének Corinna Bergemannnak és egész családjuknak, akik percről-percre megszervezték a hamburgi utazásunkat, hangversenyeinket. Köszönjük szívélyes fogadtatásukat, befogadásukat. Örvendünk, hogy együtt énekelhettünk! Hálásak vagyunk a német családoknak, akik segítségünkre voltak, elszállásoltak, vendégül láttak minket. Nagy szeretettel várjuk Erdélybe a hamburgi Cantemus Gyermekkart, akik 2023. október 18-23 között látogatnak el Szovátára. Készülünk egy szép közös koncerttel is sóvidéki és nyárádmenti kedves barátaink és közönségünk számára. Szeretettel várjuk majd hangversenyünkre Önöket!

Lokodi Emőke, a Mariánum munkatársa

BETHLEN GÁBOR
Alap

Nemzeti
Együttműködési
Alap

Természeti csodák

Minden, amit tudni érdemes a villámlásról

A villámlások a természet csodálatos és különleges jelenségei, amelyeket folyamatosan kutatunk a megértésükhez. Kialakulása, hatásai és előrejelzése további megfigyeléseket igényel, hogy biztonságosabbá tegyünk az emberek életét és javítsuk az időjárás-előrejelzést. A villámlások kialakulásának folyamata rendkívül összetett, és még mindig nem teljesen érthető. Általánosságban elmondható, hogy a villámlások a felhőkben lévő elektromos töltések közötti egyensúlyhiányból adódnak, ami az elektromos tér nagyon gyors átrendeződéséhez vezet. Ez a folyamat hatalmas elektromos áramot hoz létre, amely kiskül a felhőből, és a talaj felé irányul.

A villámlásoknak sokféle formája van, például a talajon keresztüli villámlások, a felhő-felhő közötti villámlások, a felhő-föld közötti villámlások és az intra wolken villámlások, amelyek a felhőkön belül zajlanak. Mindegyik típus más és más elektromos feltételeket igényel a kialakuláshoz. A villámlások intenzitása is nagyon változó lehet: legtöbb villámlás kevesebb, mint egy millió amper erősségű, de néhány rendkívül intenzív villámlás akár 200 000 ampernél is erősebb lehet.

Hogyan és miért?

A villámlás kialakulása az elektromos töltések felhalmozódásával kezdődik. A töltéseknek két fajtája említendő: a pozitív és a negatív töltések. Ezek felhalmozódása a felhőkben történik, ahol a vízcseppek és a jégkristályok sűrűsödése által létrejönnek.

A töltés felhalmozódás a felhőkben (felső részén pozitív, alsó részén negatív) idővel elér egy kritikus pontot, és villám formá-

jában „kiürül” a földre.

A villámlás egy összetett folyamat, amely több fázisból áll. Az első fázis az úgynevezett vezetőcsatorna kialakulása a felhőből a föld felé. Ez a vezetőcsatorna nagyon rövid idő alatt jön létre, a felhő és a föld közötti elektromos potenciálkülönbség következtében.

Azután a vezetőcsatorna ionizációja következik, amelynek során az elektromos áram kezd áramlani a felhőből a föld felé. Ez az áram az, amely az érintett területen a villámcsapást okozza.

A villámcsapásoknak jellegzetes hanghatásai és látható effektusai vannak. A villámlás által kibocsátott hő következménye a hanghatás, amely a villámcsapás után következő döngés. A látható effektusok közé tartozik maga a villám, egy ragyogó fényjelenség, ami pillanatok alatt eltűnik.

Mérhető a villámlás?

A villámlásokat többféle módon vizsgálják a tudósok, akik az elmúlt évszázadokban jelentős előrelépéseket értek el. A kutatók segítették a villámláshárítók és más védelmi mechanizmusok fejlesztését. Az elmúlt évtizedekben a kutatók megfigyelték a villámok rádiófrekvenciás adását, és arra alapozták a különböző meteorológiai jelenségek vizsgálatát. Az elektromos mérésekön kívül különböző technikákat alkalmaznak a villámlások tanulmányozására, például lézeres méréseket és távérzékelést.

A villámlások kutatása nagyon fontos a meteorológia és a légkörfizika szempontjából, mivel szerepet játszanak az időjárási jelenségek kialakulásában és a légkör kémiai folyamataiban. A tudósok jelenleg is folytatják a kutatásokat a villámlások fizikájának és hatásainak jobb megértése érdekében.

A villámlás hatalmas mennyiségű elektromos energiát bocsát ki rövid idő alatt, és ezt az energiát fel lehet használni különféle módokon. Az egyik lehetőség az, hogy villámlásokkal töltjük fel az akkumulátort. Az akkumulátorok általában lassan tölthetők, és hosszú időre van szükségük a teljes feltöltődéshez. Ezzel ellenben a villámlások azonnal nagy mennyiségű energiát szolgáltatnak, ezért képesek lennének az akkumulátorok gyorsabb feltöltésére. Egyes kutatók már dolgoznak olyan technológián, amely lehetővé teszi a villámlásokból származó energiák megfelelő tárolását és felhasználását. Egy másik lehetőség az energiával történő áramtermelés. Ha ezt az energiát megfelelően lehetne hasznosítani, akkor lehetőség nyílna a zöld energia-

források kibővítésére is. Egy harmadik lehetőség a villámlások hasznosítására a kísérleti területen történő kutatásokban rejlik. Az említett energiát fel lehetne használni különféle kísérletek során, például a plazmafizika vagy a kémia területén.

Azonban a villámlásokból származó energia kiaknázása még mindig kihívást jelent a tudomány számára, mivel a villámlások nagyon rövid ideig tartanak, és az energiájuk intenzitása és frekvenciája nagyon változékony.

Ismerjük meg a veszélyeit

A villámcsapások súlyos veszélyt jelentenek az emberre és az állatokra, és bármikor előfordulhatnak, különösen a nyári hónapokban. A villámcsapások okozta halálesetek és sérülések gyakran azoknál az emberekben fordulnak elő, akik nyitott terepen tartózkodnak, különösen a mezőgazdasági munkásoknál és a sportolóknál. A villámcsapások elleni védekezés elsősorban a megelőzésre összpontosít. Ha zivatar közeledik, akkor a legbiztonságosabb hely az épületekben van, ahol a föld alatti vezetékek és a védőfelszerelések segítenek a villámenergia elosztásában.

A nyitott területeken tartózkodók számára az alacsonyabb pontok, például völgyek és barlangok biztonságosabbak lehetnek, mivel a magasabb pontokra nagyobb valószínűséggel csap le a villám. Ha valaki szabad terepen van, akkor el kell hagynia az ilyen területeket, és a lehető leghamarabb bemenekülni egy épületbe vagy autóba. Ha ez nem lehetséges, akkor a személynek meg kell próbálnia minimálisra csökkenteni a testének a talajhoz való érintkezését, és el kell kerülnie a magas és a fém tárgyakat.

Ha valaki már megsérült egy villámcsapás miatt, a lehető leggyorsabban hívni kell a mentőket, és az áldozatot azonnal el kell szállítani egy egészségügyi intézménybe. A megfelelő védelem és óvintézkedések segíthetnek csökkenteni a veszélyt, és megőrizni az emberek, állatok biztonságát.

Kelemen Irénke

Tudtad?

- » Az átlagos villámlás körülbelül 30 kilométer hosszú és több mint 1 millió volt elektromos feszültséget bocsát ki.
- » A villámlások akár 30 millió amperes áramot is generálhatnak, ami sokkal magasabb, mint az otthoni áramkörökben lévő áram.
- » A villámokat az emberiség már régóta figyeli és tanulmányozza. Az első feljegyzések a villámokról már az ókori görögök és rómaiak idejéből származnak.
- » Az első villámhárítókat a 18. században fejlesztették ki, miután Benjamin Franklin felfedezte a villámmal kapcsolatos elektromos tulajdonságokat.
- » A villámlások hatása az élővilágra is érezhető. Az állatok és növények érzékenyek a villámlás hangjára és fényére, és ez befolyásolhatja viselkedésüket, illetve növekedésüket.

A természet kincsei a Medve-tó környékén

Már 148 éve múlt, hogy jelentős sós tó keletkezett a szovátai Aranybánya-patak alatt, a hajdani felszíni sóbánya helyén, Fórika kaszálóján. A kiterített medvebőrre emlékeztető tófelület nagyobbra nőtt a korábbi tavaknál, de ehhez kellett néhány év.

A 288 méter hosszú, 210-132 méter széles új tó mélyebb lett minden korábbi szovátai tónál, egész körben egész erdő koszorúzta, és azóta is díszíti a természetnek eme derűs-kék, ragyogó szemét. Kezdetben csak közeli falvakból, kisvárosokból jöttek, hogy a látványból részesüljenek; aztán 1990 tájától már távoli városokból, fővárosokból jöttek, hogy élvezzék a természetes sósvíz és a napsugarak együttes hatását. Gazdag üzletemberek, nagyhatalmú megyei vezetők is elhozták családjukat az áldásos fürdőzésre-napozásra, erdei sétákra. 10-14 napi aktív pihenő után felfrissülve tértek vissza otthonaikba.

Mit láthattak a tó körül, a keleti szögletbe vagy séta közben? Láthatták a *tökés récék* gácsérjának fémes zöld fejét, nyakát, mellének búbosbarna árnyalatát, oldalának és hasának nemes, világosszürke tollazatát. Szemüket vidította a szivárványszínek sugárzó szitakötők gyors irányváltoztatása, akrobatikus, légi játéka. Az 1960-as években Kányádi Sándor jeles költőket is megihlette a táncuk: „Zurrogó-zirregő szitakötő tánc!// Csipkét ver a csengve csobogó forrásra// Zirren kéken, zölden, sásról sásra táncol// Úgy veri a csipkét önnön árnyékából.” A záró szakasz is remek költői kép: „Szitakötő szótte csipke alatt csillog// S alábújik innen az esthajnalcsillag.”

Tapasztalatból írom, hogy Szovátán a tavak környékén többféle szitakötő és lepke él. Ilyen a *széleslábú szitakötő*, melynek hímje világoskék és fekete foltos. Az erdők szélén gyakran megvillan a *díszes légivadász*, mely a kisebb fajta szitakötők közé tartozik. A szárnylemezeiknek töve világoskék, a többi része fekete. Az *erdei rabló* feje felülről nézve széles; a nagysága 35-40 milliméter. Erdőszéleken egész évben látható. Színpompás a *sávós szitakötő* (42-48 milliméter). Hímjének szárnytöve fémesen csillogó, kékeszöld, a potroha kék, a szárnyakon nagy fémfényű sötétkék folt díszlik. Kék karcsú testével merész vonalakat ír le a vibráló tó tükrén.

Jobbra, az északkeleti sarokban különös pókok szaladnak a vízen. Oly papucsot hordanak, amelyek a víz felületén tartják őket, akár szaladni is tudnak vízálló papucsaikban.

Csapkodó, szálló pillangók és lepkék is bevitortláznak az erdő lombkoronáiból. Az *égszínkék bogárka* néha rejtélyes görbékert rajzol a légi ösvényeken. A *zöld araszoló* pihenéskor a csáp-

jait lefekteti. A *közönséges fémlepke* legtöbbször hosszan ül valamely gyomnövény virágján. A madarak elkerülik, mert mérgező anyagot tartalmaz. A közeli erdő széleiről ide látogat a *nappali pávaszem*. Hernyóinak színe változó. A pávaszem négy, színes, óriás szemét a gyíkok és madarak elriasztására használja. A tó keleti oldalán átsuhan a *pókhálós lepke*. A nyári nemzedék színe U alakú fehér sávval. A hormonok és a nappalok hosszúsága alakítja a pillangók kinézetét. Átszeli a Medve-tó légtérét az *Atalanta lepke*. A naplepkék közé tartozik (5-6 centiméter). Rajta megfigyelhetők fehér foltok, kárminpiros sávok, fekete pontok, sötétbarna, nagy felületek, ezek együttesen színpompássá teszik. Szurokfüvet keres a *fémes medvelepke*. Ha ágra száll, a szárnyait széttárja. Az első szárnya fekete, pettyes; a hátulsó szárnya kárminpiros. Ez a szíkontraszt a lepkére irányítja a figyelmet.

A Medve-tó vizétől alig néhány méterre, az erdő szélén cserjék fürdenek a Nap sugaraiban. Az északi, északnyugati oldalon gyakran láttam *kökénybokrot*, az *aprólevelű galagonyát*, *keskenylevelű fűzt*. Valamivel bennem néhány magas fa árnyékában madárberkenye vékony vesszőit ismertem fel. A *kutyabenge*, *bodzabokor* és a *vadrózsa* is helyet kér magának a soványtalajú, agyagos zugokban. A *mogyoróbokor* késő ősszel is felismerhető, mely lecsüngő, barna barkáival már a következő tavasi porzódásra készül.

Több helyen erdőt képeznek a *tölgyfa félék*: *cserefa*, *kocsánytalan tölgy*, a *molyhos tölgy*. Ezek iparilag is nagyon értékes fafajták, melyek hosszú életű épületfát vagy bútorfát kínálnak falvak, városok lakóinak. Vastag törzsű, egyesek, simakérgű *bükkfából* láthatunk legtöbbet, mely szereti az aprókavicsos, agyagos hegyoldalakat. Ahogy távolodunk a sóstavaktól, hatalmas erdőket képeznek, ezek látták el évszázadokon át a vidék lakosságát tűzifával, de bútorfélék, faszén is bőven készült belőlük. Magasra nő a *vadcseresznye*, mely május első felében fehér fátyollal borítja fejdíszüket, több száz ilyen világol a Cseresznyés hegyoldalon.

A Medve-tó közelében sötétzöld lombkoronájú *fenyőfa* bokrétájában is megakad a pihenő turista szeme. Lucfenyő, fehér-fenyő egyaránt díszlik a zöld erdőfoltban, mely üde zöld színét

megtartja decemberben s egész télen. Ötkaréjos leveleiről felismerjük a juharfának több alfaját is, a mezei juhart, erdei juhart, stb. Nemes anyagú, ritka fának számít a tavak közelében is, meg a távolabbi erdőkben is. A sóvidéki fafaragók *juharfából* alakítják a díszes bútorokat, csipkeszerű ajándéktárgyakat. A hangszeres mesterei citerákat, hegedűket formálnak hozzáértéssel, türelemmel.

A tavak közelében gyógynövényeket, teafüveket gyűjthet a gyakorlott természetjáró: patikai párlófüvet, szurokfüvet, orbáncfüvet, stb. Védett növényeink: a boldogasszony papucs, kockás liliom, csillagos nárcisz, orvosi angyalgyökér, tiszafa, Teleki virág, vörös fenyő. Biológusaink kötetnyi természeti kincset vettek számba Sóvidéken.

Márton Béla

Tőkés réce

Atalanta lepke

Sávós szitakötő

Hajnalmadár (Tichodroma muraria)

Szép madár, a neve is szép. Ezt érzéklni fogjuk a jellemzősekor is. A csuszkák családjába sorolják. Rövid farkú, világos palaszínű, oldalain fehéren foltozott. A hossza 17 cm. A csőre vékony, enyhén ívelt, alkalmas arra, hogy a szűk és mély sziklarepedésekből kiszedje az ízeltlábúakat, pókokat, rovarokat. A függőleges állású sziklákat és épületeket megmássza anélkül, hogy a farkát igénybe venné. Inkább a mellét szorosan a falhoz szorítja, feltételezhető, hogy a test súlypontja a mellcsont közelében van. Segítségül hívja a kissé elfordított, nagy felületű szárnyait, melyekkel verdeső mozdulatokat végez; tárja-csukja rángászerűen őket.

Eközben elővillannak remek, kárminpiros és fehér foltjai a fekete evezőkön. Ehhez társul a sajtós repülési módja. Lepkeszerű libegő repülését én is figyeltem a Békási-szoros toronyszerű sziklafalain. Vannak erdélyi ornitológusok, akik nyári hajnalokat és napokat töltöttek az említett sziklák közelében, s gyönyörködtek a színpompás természeti látványban.

Szárnyainak szabása nagyon emlékeztet a búbos bankáéra; a végén lekerekedő, a csúcsán szélesebb.

Szárnyainak fesztávolsága 27 cm. Fáradhatatlanul libeg a sziklafalakon. Csodálatosan ki tudja használni a felfele emelkedő légáramlatokat. A patakmenti fészkelőhelytől akár 200 méter magasságba is vitetik magukat a széllel. Mászor zuhanórepüléssel ereszkednek lefele.

Sokszor rakja fészket a sziklák repedéseibe, néha a hegyi kunyhók falába.

A tojó magányosan költ, a hím segít a 3-5 fióka nevelésében. Élőhelye Spanyolország sziklás része, Észak-Kína és Tibet. Télire alacsonyabb régiókba vonul. Erős szélben messzi tájakra is eljut.

Márton Béla

A Medve-tó néhány interpretációja

Elérkezett a 148. is. A Medve-tó 148. születésnapja. A város nevezetességéként ismert heliotermikus tavat majdnem másfél évszázada érzi minden szovátai a magáénak, hiszen bár turisztikai értéke valóban hatalmas, a közelében élni mégis valami mást ad, és erről nagyon sokan meg is emlékeztek a hosszú évek során. A tó születésnapja alkalmából – rendhagyó módon – arra invitálom a Kedves Olvasót, látogasson el velem a Medve-tó bűverejének hatása alatt készült műalkotások világába, vizsgáljunk meg együtt néhány szöveget, amelyek a Medve-tavat idézik.

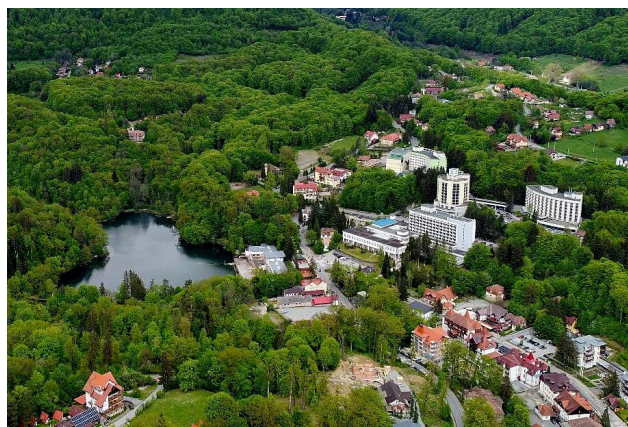
Több költőnek volt a kedvenc nyaralóhelye Szováta, akiket megihletett az itt töltött időszak, és valamilyen módon interpretálták az esetleges élményeiket a költők. Komjáthy Béla, Szabolcska Mihály vagy Németh János szövegeit is olvashatjuk az e havi számunkban, ezekről szólnék pár szót a továbbiakban.

Elsőként Szabolcska Mihály szövegét (*Medve-tó románca*) helyezzük néhány percre nagytó alá. A szöveg lényegében nem is a tó jellegzetességeiről szól, sokkal inkább egy közös élményt idéz, amit a tóban élhetünk át, amit már a cím is előre jelez számunkra. Kiemelt helyen szerepel a női test, és olyan érzést kelthet bennünk, mintha ez a románc, érzés, máshol nem valósulhatna meg, csupán ebben a varázserővel rendelkező tóban, egy forró nyári napon. Hasonló vonalat képvisel Komjáthy Béla *Medve-tó* című szövege is. A különbség abban rejlik, hogy a versben megszólított maga a nő, aki párhuzamba vonható a tóval, ezt pirítóán, mégis kellő tisztelettel jeleníti meg Komjáthy, végül pedig tisztáz minden félreértést: a tóról beszélt.

Németh János szövege az, amely (már csak hosszából adódóan is) részletesebben foglalkozik a tó kialakulásával, megidézi a tájat, és olyan képeket használ, amelyek valóban megjelennek a szemünk előtt. A verset olvasva érezhetem a fű érintését lábamon, látom a kék eget, érzem a kankalinok és a só összekeveredő illatát. Olyan, mint egy vezetett meditáció. A szöveg bevezet ezzel a vers világába, majd szépen lassan a leírásokból megjelenik az ember, az öreg sóőr, és a természetihez hozzákapcsolódik egy mesterséges szféra is, amelyet rögtön meg is bont a szöveg, a keletkezési történettel, a kőomlással kezdve. A vers bevonja a legendák elemeit is, ám végül Németh János verse is összefonódik az előző kettővel, egyetért abban, hogy a Medve-tó valamiféle varázserővel, bűverővel rendelkezik. Ami miatt viszont a leginkább magáénak érezheti egy szovátai ezt a szöveget, az az utolsó másfél szakasz által közvetített élménysorozat. Amikor már nem a turistákon van a hangsúly, akik csak jönnek, lerakják a sűjt a vállukról, aztán boldogan továbbállnak, hanem azokról ír, akik maradnak. A szovátai emberekről, akik látják változásában a tavat és környezetét, hiszen mi ismerjük csak igazán az erejét ennek a tónak. Megemlíteném még az eddig vizsgált szövegeken kívül Takács Mária *A Medve-tó legendája* című szövegét, amely a tó keletkezési legendáját dolgozza fel, poétikai kellékekkel.

Ezekon kívül természetesen találhatóunk még szövegeket, és más művészeti ágakban is alkotásokat a tavacsánkáról, a fent olvasottakat csupán saját preferencia alapján válogattam össze. A Cooltúra rovatunkba pedig várjuk a Medve-tóról szóló saját szövegeket is.

Szász Bernadett

Komjáthy Béla: Medve-tó

Egybefornni veled mohó vágy hajt engem,
Sós nedvű öblödnek kékjé úgy esengem,
Mélyedbe hatolva, vérem felforr, éget,
Minden tagom érzi a gyönyörűséget,
Bár lankadok benned, mégis beléd vágyom,
Nincs a Medve-tónak párja a világon.

Szabolcska Mihály: Medve-tó románca

Szovátán hej, van három sós-tó
És mindenikben víz elég,
A tóban uszkal sok bájos nőcske
S a férfi szíve majd elég,
Gömbölyű vállak, formás lábak
Keltének forró, édes vágyat...
Hát még amit elrejt a tó
A bűvös-bájos Medve-tó!

Németh János: Medve-tó

Pálné-gödre volt egykoron,
 terült, virult szépen,
 fűbe gázolt, ki arra járt,
 kankalinos réten.
 Fentebb csupa erdő, égbolt,
 festve zöldre, kékre...
 Sóhegy ormán öreg sóőr
 bámult a vidékre.
 Ő tudta csak merre, meddig,
 minék mi a rendje,
 ég s föld között súgta neki
 sós levegő csendje.
 Megült kunyhóján, kalapján
 jókedv s kedvtelenség,
 sósziklán, erdön, pázsiton
 öreg időtlenség.
 Ámde mégse. Új idő jött
 sószikla-omlással,
 szakadó pázsit jajával,
 virágpusztulással.
 Új mélységbe szaladt bele
 hús források gyöngye,
 s oda talált a Sóvidék
 tengerszemnyi könnye.
 Azt is mondják, itt borított
 fátylat szerelmére
 Rapsonnének erre tévedt
 zokogó tündére.
 Fénynek, sónak, könnynek, gyöngynek
 bűvös téglében
 fel- és feltámad a csoda
 hév nyarak tüzeiben.
 Nyárnak heve, tónak szíve
 összesímul szépen,
 él és éltet a Medve-tó,
 (köszönjük meg szépen).
 Tudják bűbáját, varázsát
 hírből, hallomásból,
 megkeresik, megtalálják
 hetedhét országból.
 Tó szegélyén, tó vizében
 édenkertre lelnek,
 s garmadával hordnak bele
 fájdalmat, szerelmet.
 Majd elmennek... Marad a tó,
 tükre piros, sárga,
 bükknek, tölgynek, berkenyének
 dísze koronázza.
 Ősszel, télen csak a mienk
 ábrándos varázsa,
 őrszi almát titokzatos
 földi-égi strázsa.
 Ott van a tó, megnyugodva
 tündér uszályában,
 szelíd szívű, erős kezű
 sóőrök markában.

Csodatévő sós víz és iszap

A XIX. század végén kialakult Medve-tó (melyet Erdély Holt-tengerének is becéznek, hiszen alacsony rétegekben a sótartalma 300 gramm/liter), messze földre vitte városunk hírnevét, csodával felérő gyógyhatásainak köszönhetően.

Az egyedi környezet, a tiszta levegő, a gazdag növény- és állatvilág mind befolyásoló tényezői a gyógyulásnak, de természetesen a gyógyászat két alappillére, a sós víz és az iszap vonzza az idelátogatókat. A Medve-tó klórban és nátriumban gazdag gyógyvize, valamint a Szováta környéki többi kisebb tó vize és iszapja hipoallergén, antiszeptikus, baktériumölő hatású, és gyulladásgátló tulajdonságokkal rendelkezik. A gyógyvíz enyhíti a fájdalmat, ellazítja a feszült izmokat, és növeli az ízületek mozgékonyosságát. Szováta fürdőiben légúti betegségeket, mozgásszervi és idegrendszeri problémákat, valamint bőrbetegségeket kezelnek. Mindezek mellett Szováta régóta ismert a nőgyógyászati kezeléseiről. A sós víz és az iszap nem csak a meddőség kezelésére használható, a menopauza kellemetlen tünetei enyhítésére is alkalmasak. Nem hiába emlegetik Szovátát mint a város, ahol boldogok a nők.

Az Ensana Szállodák gyógyászati részlege a kezelésekhöz használt iszapot a Medve-tóból gyűjti. Az onnan kapott információkkal lehet legjobban alátámasztani a gyógykincsek iránti érdeklődést. 2022-ben összesen 15929 vendég (5470 gyógy-, 10459 wellness vendég) részesült 91948 procedúrában (76721 gyógy-, 15677 wellness procedúra). A leggyakrabban használt gyógykezelések közé sorolható a teljes vagy részleges iszappakolás, a sós kádfürdő, valamint a sós vizes inhaláció. Nőgyógyászati téren iszaptamponokat és sós vizes irrigációt végeznek, ezzel segítve elő a kívánt eredményeket. Turisztikai szempontból tekintve, a kezdetekben alig párszáz vendég került feljegyzésre a fürdőtelepen, évről-évre azonban az ide látogatók száma jobban és jobban gyarapodott. A feljegyzések szerint az 1930-as években már közel 3000 személy elszállásolására volt lehetőség. Az 1970-es években épült szállodák, villák, panziók már évente 85000 turista vendéglátását tették lehetővé. Napjainkban „csak” a nyári szezonban (június – szeptember) már közel százezer fürdőzni és gyógyulni vágyó lépte át a Medve-tó strandjának küszöbét. Az éves turistaforgalom viszont már több százezer főre tehető.

Szováta a kezdetektől fogva az ország egyik előljárója volt a turizmus terén, napjainkban már európai érdekelttségű üdülő város. Természeti erőforrásainak, minőségi szolgáltatásainak és rendezett környezetének köszönhetően több nemzeti és nemzetközi turisztikai díjat is magáénak tudhat a város, ami egy magabiztos képet nyújt a jövőre nézve. Az előző évekhez hasonlóan, az üzemeltető május végére tervezi a Mogyorósi-tó nyitását, a Medve-tó pedig június utolsó hetében nyitja meg kapuit, melyek várhatóan szeptember elején zárulnak be. Mint ismeretes a többi tóban tilos a fürdőzés.

Folyamatos kutatások helyszíne a Medve-tó

Dr. Hantz Péter kutatóbúvár, biofizikus neve az utóbbi időben a székelyföldi tavak mélyén végzett kutatásai miatt vált ismertté, ugyanis az elmúlt évek során számos vizsgálatot végzett a Gyilkos-tóban, a Szent Anna-tóban és a Széki-tóban különféle témákban. Európa legnagyobb heliotermikus tavát, a Szovátán található Medve-tavat is gyakran meglátogatja, és ezen alkalmak során merüléseket is végrehajt.

Most tavasszal is járt Szovátán az erdélyi vízi világok kutatója, ugyanis észrevették, hogy az év első felében mindig megjelenik egyfajta zöld valami a tóban. „Kiderült, hogy ez egy nagyon különleges alga, ezt ulvának, vagy más néven enteromorphának hívják. Ennek az a különlegessége, hogy ez önmagában, steril körülmények között nem képes fejlődni. Csak akkor képes szépen kifejlődni és felvenni azt az alakját, amely filamentumokat képez és élni tud, hogyha rajta bizonyos baktériumok tenyésznek. Tulajdonképpen a mintázatképződése ennek az algának, az úgynevezett morfogenetikus folyamat csak akkor tud helyesen végbe menni, hogyha ez az alga szimbiózisban él baktériumokkal. Ha steril körülmények között próbálnánk egy ilyen ulvát felnevelni, akkor csak egy alaktalan biomassza lenne belőle, és nem is lenne életképes. Ez azért nagyon érdekes, mert az ulva egy sejtmaggal rendelkező organizmus, egy eukarióta és prokariótákra vagyis baktériumokra van szüksége ahhoz, hogy egyáltalán létezni, élni és helyesen kifejlődni tudjon.”

A kutatás célja az volt, hogy megértsék, hogyan képesek baktériumok náluk jóval bonyolultabb szervezet mintázatképződését irányítani. Hantz Péter most nem egyedül, önmagában dolgozott, hanem egy belga kutatócsoporttal. A Medve-tóból csupán felhozták a mintákat különböző mélységekből, és konzerválták ezeket. Mint kiderült, erre azért volt szükség, mert a zöld algának más a színe és alakja más-más mélységekben. A további vizsgálatokat Magyarországon és Belgiumban végzik, Romániában ugyanis nem elég fejlett a tudomány, érvelt a kutatóbúvár, aki tavaly nyáron merült utoljára a kiterített medvebőr alakjára emlékeztető tóban.

„A tó fenekén van egy nagyon érdekes biofilm, egy nagyon érdekes fotoszintetizáló baktérium szőnyeg, amelyik évszokról évszakra nagyon bonyolult változásokat mutat. Októbertől januárig egy nagyon bonyolult lyukacsos mintázat alakul ki rajta, kora tavasszal intenzíven fotoszintetizál és ez a szerkezet megszűnik. Nagyon vastaggá nőnek ezek a biofilmek júniusra, és július végén eltűnnek, nem lehet tudni, hogy hova. Valahogy

felszívódnak. És a folyamat szeptemberben kezdődik újra, akkor megint kialakul ez a biofilm. A másik kutatásunk, hogy megértsük ennek a biofilmnek az éves ciklusát, hogy mi határozza meg az egyes mintázatképződési fázisokat, mi határozza meg, amikor a biofilm eltűnik, és amikor újra megjelenik.” – magyarázta a kutató.

A kutatásokat Dr. Hantz Péter saját maga finanszírozta, illetve adományokból fedezte, többek között a Natura 2000 egyesület is támogatta. A búvár merüléseit fotókkal, illetve videókkal megőrökíti, amelyeket gyakran fel is tesz a TikTok profiljára. Amennyiben önök is kíváncsiak ezekre, bátran keressenek rá a Dive. Explore. Science is fun! oldalra, ahol a híres zöld algáról is láthatnak mozgóképeket.

Demény Anett

Szómagyarázat

- » **Enteromorpha** = zöld alga, mely a hideg és mérsékelt övi tengerek fenekéről származik.
- » **Filamentum** = fonál, szál, rost.
- » **Eukarióta** = olyan élőlények, amelyek valódi sejtmaggal rendelkező sejtekből állnak.
- » **Prokarióta** = más néven elősejtmagosok vagy sejtmag nélküli egysejtűek, körülhatárolt sejtmagnélküli élőlények.
- » **Biofilm** = a biofilm vagy biohártya mikroorganizmusok egy felületen összetapadt, egybefüggő bevonatot képező sejteiből áll.
- » **Fotoszintézis** = olyan biológiai folyamat, melyben az élőlények a napfény energiáját felhasználva szervetlen anyagból szerves anyagot hoznak létre. Az elnevezés a görög fény és a szintézis (előállítás) szavakból tevődik össze.

Felelős kiadó: Szováta Város Polgármesteri Hivatala, Fülöp László Zsolt polgármester
Lapszámunk munkatársai: Ábrahám Szilárd, Demény Anett, Farkas Júlia, Kelemen Irénke,
Kiss Boglárka, Kiss Enikő, Kiss János, Jakab Arnold, Lokodi Emőke, Márton Béla, Nagy
Júlia Anita, Szász Bernadett, Varga Zsuzsa.